

1/2 b

De norske lappers

1ste laudsmiøte.

1/2 6 - 0:75-

Norske lappers 1ste landsmøte

Artskole i Tromsø

6-7-8-9 februar 1914

Aar 1917 den 6te februar
 kl. 12 middag traadte det første landsmøte
 for lapper sammen i metodestikkerken i
 Trondhjem, som for anledningen venlig
 var overlatt møtet. Noget over 150 lapper
 fra lappedistrikterne Finmarken, Tromsø,
 Helgeland, Grong, Innaasen, Meraker og
 Røros var fremmøtt, likesom der ogsaa var
 møtt repræsentanter for de svenske lapper,
 de sistnævnte var indbudt til at overvære
 møterne. Foruden disse var ogsaa indbrigt
 skifantmand Pothun, biskop Bäckman,
 amtmænd Guldahl, rendrikterspektörer,
 lappfogdene, ^{den svenske lappfogd i Raana} forhenv. lappfoged Uthén, Trond-
 hjemms bys ordförer, magistrat, politimester,
 lappedens mand Lunden, finemissioner
 nes formænd, redaktionerne for hjems aviser,
 Nordnorske dampskibsselskaps direktör

2
Brill - Simonson m fl. Samtlige deltagende lapper var bestaaet af reisebidrag af 20% paa feriebureauet og 50% af Nordenfjeldske Dampskibsselskab, likesom der af landbrugsdepartementet var bestaaet 1000 kroner i samme øemed. Deltagerne's antal var ca 150. Som mødets sekretor fungerede frk Ellen Lie, som ogsaa havde i. f. for de forberedende arbejder til dette møde. Som arrangementskomite fungerede frk Ellen Lie og fru Löfswander Järwson. Til bestridelse af udgifter til lokale og frukt var i det velvillige bidrag af Trondhjems borgere.

Mødet aabnedes af sekretoren frk Ellen Lie, som i en kort tale ønsket deltagerne velkommen efterat salmen "Lovs Herren" var sunget. Mødets formand fru Elsa Renberg holdt derpaa en kort tale om mødets betydning. Man sang

3
derpaa inisont den norske og den svenske nationalsang. Telegrammer blev avsendt til den norske konge, den norske regjering og den svenske konge.^{x)}

Efterat deltagerne var blevet fotografert og der var taget en kort pause, hvorunder deltagerne blev bevoftet med kaffe og smørbrød sammes man igjen i det samme lokale sammes eftermiddag til 4 timer det egentlige

forhandlingsmøte

Dette møte aabnedes af formanden fru Elsa Renberg. Til mødernes dirigent valgtis lappen Daniel Mortenson (Røros) og til vice-dirigent finnen John Röska (Finmarken). Fra kongen indløp der og oplæstes et svar-telegram og likesaa fra regjeringen. Til at iuddele de af staten bewilgede 1000 kr som reisebidrag valgtis sammes med

x) Telegrammet til den svenske konge blev sendt af alle fra de i mødet deltagende svenske undersaatte. W. Wisen.

reudriftingsaktören Klement Math Samtzi,
Elsa Renberg, Nils Johan Vesterfeld, Per
Larsen og Daniel Mortenson, og desuden
Lappesondem.

Foredrag

Daniel Mortenson holdt derpaa foredrag
om renbeitesaken, hvorunder han fremholdt
det uheldige i at lapperne i flere distrikter
hadde liken eller ingen anledning til ren-
beite. I dette oermsed foreslog han at
stater indkjøper beitesrakninger for at
man ogsaa paa denne maate kan indgaa
den splid som nu eksisterer mellem brø-
mander og lapper.

Efter foredraget udsprandt der sig
en lang og indgaaende diskussion, hvor-
av det fremgik at man var enig med
foredragsholderen

Tilslut udtaltes der en klamder mot

de tre privat reudrift dannede aktieselskaber,
som man mente var lapperne kontinentale.
Disse udtaltes blev imitgeaalt av reudriftin-
gaktören, som ogsaa udtalte at lapperne
ikke bör krav helt til tilstand av stater
men ogsaa i de noget selv
Om aftenen holdt reudriftingsaktören
foredrag om lapper og ren i Norge

I foreudragsrådet næste dag den
7de februar forsatte diskussionen om ren-
beitesaken, hvorunder der blev fremholdt,
at reudriften vil bli idelagt, hvis den
skal drives paa den maate lapperne nu
maa gjøre uten statens hjælp. Disse ut-
taltaler gjaldt hovedsakelig det søndenfjeldske
lapper og nordlandslapperne. Fra Fin-
marken fremholdtes, foruten det gjængse
renbyverier, som man nu staaer magtes-
løs overfor, at Tanaelven fremdeles som

* I alle de søndenfjeldske lapper, men de sydligste (eller
sige de nordlige) Det er lapperne i Nordlagen og Nordbrakkerne,
der siges til.

6. i.
Der eroptes til det gamle spjælle spjælle om Tanschen som
grænt mellem Bohm- og Varsingelappernes rubrikoversættelse
x) i H. N.

i ældre tid maa bli opretholdt som
grænse mellem de to leikestrækninger
Tunmarken x)

Der foreslaa i det hele fire forslag til
resolution 3 av disse tok sigte paa
forbedring av de nordlandske og de sørlandske
lappers kaar og det 4te tok sigte paa for-
bedring av finsmarkslappernes kaar, sørlig
da forhindring av renyverer og grænse-
spørsmålet

Man erindres om at sammenkomme
beide disse fire forslag til en iittalede.

Samme dage eftermiddag
til 4 fortsattes møtet for at forhandle
om Lappeloven, som indlededes av
den svenske lapp kand. per Torsteid
Thomassen, som i et langre foredrag
først omtalte lappelovens forskjellige be-
stemmelser, de forandringer som i
tidens løp er gjort i den og gik saa

x) Ihter de "sørlandske" men Trøndelagslapperne
og de sydligste lapper indtaltat, ifø noten foregående side H. N.

over til at kritisere de forskjellige paragrafer,
hvor bestemmelser han ikke mente ikke
faldt i samklang med lapperens interesse,
hverken i hensende til de fastboende, nomad-
lapperne eller til lapperens indre forhold
Han fremholdt, at det burde nedattes en
komite, hvis forslag kunde behandles paa
et senere møte.

Overretsaktfør Olsen fra Moysen om-
talte derpaa den for lapperne nuværende uhel-
dige rettergangsmaate saavel ved den
første skjønnsforretning som ved lensmands-
skjønnet og uveddannede, hvor brisvan-
dens venner, d v s brismandene selv
sitter som skjønns- og domsmænd

Under den derpaa følgende diskussion
blev der tale fremholdt at brismandenes kunde
gjør skade paa renflokkene og at det burde
være brismandenes pligt at sætte stængsel
for sin sæterbræk og høstakke Videre

blev der fremholdt at hvis nordmandene
hadde forstaaet lapperne ret vilde man
nu ha kiendt hat flere huse dyt
gaaende i fjeldet, hvilket hadde vort
godt at ha til i disse tider, hvor der er
knapp om kjot og hvor kjottet er dyrt.

Efter de faldne udtalelser ender
man om paa et senere møde at
indette en komite (lovkomite) i
anvendelse af lappesprogene og reudrifts-
inspektionen.

Om aftenen holdt Trandhyems
kommune fest for lapperne i Haand-
værks og Industriforeningens lokale.

Torsdag den 8de februar
aapnede mødet med at reudriftsins-
pektøren ^{oplask} en skrivelse til stats-
revisorerne omfattet under lappes-
pasmødet i Narvik om beskyttelse for
lapperne reudrift og de ønsker som

5/ Anholdt i februar 1913 K.N.

under dette møde var best fremholdt i
anledning af lappelovens bestemmelser bet-
er de samme ønsker som er fremkommet
under dette landsmøde. Videre oplyste
inspektøren at der i sin tid vistnok vilde
bli med et en kommission til revision af
lappeloven. Men dette forhindrer ikke at
der paa dette møde indtages en privat
komite med juridisk bistand og i sam-
arbejde med lappesprogene. Til komite
valgte for Helgeland Nils Johan Skovum
Kjøppel og Thomas Rensby, for Nord-
Trandhyems amt Per Larsen Jernaffet og
Nils Andersson Skjøppel, for Fjære Trand-
hyems amt Darrill Mortenson og Johan
Barok. Til juridisk konsulent valgte
sagfører Olsen, Mosjøen. Tilmærket
blev ikke repræsenteret i denne komite,
idet man fandt, at forholdene droge
var ganske forskellige fra det sædvanlige.

fjeldske lappers^{*)}

Efter at doktor Heitmann havde holdt sit foredrag om bibulikuloseken havde formiddagsmødet, og deltagerne besøgte Videnskabspernes Selskabs bankungt.

Samme dag eftermiddag kl 4 samlede deltagerne igen i samme lokale. Der holdtes først foredrag av lærer Prjdz om lapperens vandring sydover og deres kamp i begyndelsen av 1800 aarst med bifolket. Derefter behandlede et foredrag om lapperens vigtige enene nemlig

skolespøismaal

Dette indledte med et foredrag av no-madestoleinpektör Karnell fra Sverige, som i et meget værdigt og interessant foredrag fortalte om hvorledes man i Sverige efter mange mislykkede forsök endelig nu havde opnået en ordning som ikke alene viste sig svarende til hensigten, men

*) Skole de "søndre fjeldske", men de "sydlige" = Nordlands og Trøndelagslapperne. N. N.

ogsaa var lillet uottat med begeistring av lapperne. I den efterfølgende diskussion blev der stort forbehold, at svenskerne maatte arrangere undersøgelsen paa ikke paa en anden måde. Noget egentlig fast henvisning til, hvordan lapperne ønsket undersøgelsen, paa frentkan der blev under diskussionen, men drivet blev der i alt en skarp kritik over lappeskolen i Flariken og Namsoo. Der blev betegnelse som mindre hjertelike og at der desuden betragtede lapperens barn for de fastboendes. Noget endelig beslutning blev ikke fattet i dette spørgsmål.

Om aftenen samlede deltagerne til fest i Flaandørsk og Trøndelagsforeningen. Denne fest var arrangeret for indkomne private bidrag fra Trøndelagens borgere. Som fest arrangerede frivillige her og fra Jæren. Som vorst frivillige revideringspektoren.

Under dagens förmiddagsmöte blev det bestämt att de svenska loppet skal givas anledning till att överväga den nedskatte löskamraternas förhandsutgifter.

Da man emellertid icke hade tillräckligt med pengar för att kunna genomföra de nödvändiga utgifterna, beslutades det att mötet ej skulle fortsätta sine förhandlar för fredagsmorgonen.

Frejdagen den 9de februari fortsattes mötet till 10 förmiddag efter att den undersökta kommittén till utredning av statusbidraget för förhandlarna hade haft möte och meddelat att pengarna var inbetalade i väntansskummen med de av departementet satta behörigheterna.

Man gick därefter över till att behandla organisatörernas förslag som inleddes av redaktör Franman.

Under den efterföljande diskussionen blev det framhållt önskeligheten av att förstås inte lågkostnaderna såväl med nösk som löpisk betalt. Man emellertid om som kommittén i denna anledning att nedskatte den valde löskamrater. Denna kommitté fick i godtyck och framkammaren med sitt förslag till ett svenskt löpingsmöte.

Förmiddagsmötet sammankallades samma dag och man gavs en översikt av skolekonomerna. Efter en del diskussioner blev det bestämt att iakttaga denna sak till behandlingen för ett svenskt löpingsmöte, och man icke förut såsom förbättring.

Så utstod man
revideringsakten

Det emellertid avgjördes de framkammaren fyra förslag var en sammankallades till följande innehåll:

„Att i de svenska loppens första landsmöte deltagande svenska loppet andra i de 2

Vedligthet statsenagterne om:

1. At der maa sørges for, at Lapperne overensstemmende med gammel sedvane ikke hindres af fastboendenes the fastboende og ikke jelligt the er a statning for forvoldt skad faar fri bestrængelse i alle staten og andre offentlige indretninger tilhørende matikulerte eller unmatikulerte strækninger inden reulieitstrækning, og at der er et bortsalg av slike strækninger eller dele av dem altid maa bli gjort forbeholdt om, at de nye ikke har et taale, at Lapperne ikke avgift og ikke jelligt the at erstatte skad vedblir at öve rendrift i strækninger
2. At der for statskassens regning maa bli indkjøbt eller eksproprieret the fri benyttelse for Lapperne the vedulag

for de indstrækninger, som de paa grund av seene tidens ikke betyggelse i de gamle vedtægtsbestikkel reulieitstrækter maa taale - forstyrlige strækninger, som seene vil bli paagjort av de nærmest interesserte Lapper - forbringers opstagne fjeldsaler, som stikker ind i de allerede frie beitestrækninger i fjeldet

3. At ikke nogen av de gamle reulieitstrækninger paa öer, lange kystene eller i fjeldet maa bli fridd for rendrift.
4. At Lappelovens bestemmelse om skadstatster og om de fastboendes hindre maa bli forandret derhen at Lapperne og rendriften blir ligestillet med landets övrige forgyer og ledifke
5. At tillagslappelovens bestemmelse om unøstet og tilgyret ren forandris derhen, at indlytthet ved salg av slike dyr indelk

J.

tilfaldet lapperne og brükes tie frem-
me av deres velfærd.

6. At Lappelovgivningene for de søndre
for Finmarkens ant liggende lands-
dele snarest omtilig indergives revision
og at der derunder tas størst omtilig
hensyn til lappernes og reindriftenes
interessor, saaleds at der kan tilgids-
lapperne levelige ~~tilkaar~~ kaar som
nomader i Norge i fremtiden". —

Denne itthalde vedtokes med 2 stemmer.
Av finmarkslappernes forslag vedtokes-
følgende:

- «Varanghalvøens nasseyfinner
arsøker erstatning om at stats-
magterne maa forsøke at hindre
saadanne handelstog som der fandt
sted høsten 1916, da 60-80 ren blev
medskutt av fastboende nordmenn.
Dette maa kunne hindres ved at

staten yder midler, hvormed de fastboende
kan indhøve sine høsaatte i disse
trakter, hvor der ikke findes noget som
heker bjerk eller vidjekraa
Dermed vil baade birmandens og fjeld-
finners næringsliv være beskyttet. —

Følgende itthalde blev vedtaget protokollen:

- « Begge repræsentanter fra Finmarken
tilstille i enhver levendighedsrens
at fatte ordre p.p. for renyveris som
kan hindre dette, fattes derhen, at
enhver bumand som sælger en eller to
renskrotter eller likemange skæder, maa
frembringe skindene, som maa skuffes
med statsmærke, ivaarsk om skindet
sælges eller ikke »

Dermed var det første landemøde for lapper
afsluttet

~ 10

Lørdag middag den 11^e februar

efter det ordinære møtes avslutning
samlers lapperne igjen til en
møte sammekalt av Panna Jonassen
til drøftelse av skolespørmaalet. Effekten
forholdene ved Hårken lappeskole var
drøftet vedtokes følgende innhold, som
man ønsket vedtatt protokollen.

«Lappemøtet samlet til møte i
Trondhjem innholder som sin mening,
at staten bør ha plikt til at sørge for
lappernes undervisning med bibehold
av lappisk språk i skolerne, med
lappiske tilleggsmaut og undervisning
i saadanne emner, som er nødvendige
for lapperne at byrde, hvis de skal
kunne eksistere som rensdrivende folk.

Da innidrettid forholdene i de nord-
lige og sydligste trakter av lappernes
boskade er saa forskjellige, vil vi at
myndighetene skal ha hensyn her,

saa at ikke undersøgningen i de syd-
lige trakter hvor kulturen trænger paa og
hvor lapperne efterhvert holdt paa at
gaa over til fastboende, bli ordnet paa
sammen maad som i de nordlige trakter,
hvor forholdene endnu er oprindelige.

Vi anser det for sigtig, at ^{de} Finlands-
relskoperne, men staten skal besørge
undersøgningen.»

+

Sachos at ved
passeret under lapp-
møtet 6te 7de 8de og 9de februar
1917 i Trondhjem
attesteres
Ellen Loe

Jeg har efter anmodning gennemgaaet
nævnte protokol og vil føle nogle korri-
gerende og supplerende anmerkninger.

En gjensart av protokollen
har jeg med skrivelse av idag oversendt
Landbruksdepartementet, idet jeg har
ittalt mig om de paa lappernes
vedtagne resolutioner. Den paa
det særskilte møte 11 februar vedtagne
tilfølgelsesresolution om lappernes under-
ring vil jeg med særskilt skrivelse
følebringe Kirkedepartementet

Kristiania 11 januar 1918

Kristian Nissen.

Gjensart
Fra
Inspektøren
for
rendruppen

Kristiana 11 januar 1918

Det kongelige landbruksdepartement.

Under henvisning til tidligere korrespondance,
senest min skrivelse av 19 januar 1917,
f. tillæper jeg mig hoslagt at oversende en
gjensart af den under lappemøtet i
Trondhjem 6-9 februar 1917 fört proto-
kol.

Til protokollen, der er fört af møtets
sekretar frøken Ellen Lie har jeg som
det vil sees fört nogle korrigerende og
supplerende anmærkninger. Og da
man har anmodet mig om "at træffe

de forföiningar som resolutionerne og
forslagene ger anledning til " Skal
jeg tillate mig at tillate følgende:
Mötet maa betegnes som vellykket.

Hertil bidrog i ikke liten grad baade
den velvilje, som Staten skulde ved
at skulle 1000 kroner til disposition
som reisebidrag, og den store gæstfrihed
og velvilje paa andre maatter, som
Trondhyems kommune og borgere
utviste overfor mötet og dets deltagere.
Ogsaa Statsbanene og Nordensfjeldske
dampskibsselskaber hadde paa samme
maate vaert mötekomnende ved
at indrømme deltagerne moderat i-
billetprisene.

Deltagelsen i mötet maa siges
at ha vaert god. Alt i alt deltog
mötet 140 à 150 deltagere, hvorav
90 à 100 var norske nomadelapper

eller i rendrift interesserte fastboende
norske lapper. Av de övrige var anta
gely ca 20 svenske lapper, der var
indbudt til at overvære mötet og
delta i forhandlingerne (men ikke i-
beslutningerne) og resten forskjellige
interesserte nordmand og svensker
hvoriblandt underkyrde og landets
pre lappfogder, lappelensmand Lunden
og flvr lappfoged Wilh samt lappe
fogden i Gämtland Haaff og den
Svenske nomadskolinspektör Skanell
Heller ikke vi deltok i mötets beslutninger
eller i avstemning om resolutioner
m. v

Av de 90 à 100 norske lapper
som deltok i mötet, var dog de aller
fleste fra de sydlige trakter, fra Helge
land og Trøndelagen. Fra Nordlands
amts nordlige del (Salten) kom ingen

deltager, fra Tromsø amt, kun 1 lap
og fra Finnmarks amt, hvor jo ca
4 femdeparter av alle Norges nomade-
lapper er hjemmehørende, kom kun to
lapper nemlig den fra sin deltagelse som
medlem av den sidste finmarkske fjeld-
fjerkommisjon og som sakkyndig assistent
i Rentekontrollkommissionen av 1913 vedkommende
Karasjoklap Klemet Mathiasen Lomby og
lap av Naresby, herredskasserer Johan
Roska. Tilrods for de to
sidstnævntes interesserte og dygtige delta-
gelse i forhandlingerne gav dog disse i
en altoverveende grad uttrykk for de
sydlige lappers opfatninger og ønsker.
Kjeppe nogen av de tilstedeværende
sydlapper har noyensinde ved selvsyn
sat sig ind i Finnmarkslappernes haar.
Da sydlapperne var derfor gjennemgaaende
salle for tilförlige til at bedømme lappernes

stilling i rovt land utelukkende ut
fra de forhold, hvorunder de selv lever
og utövre rentdriften, og til at tale paa
begne av alle lapper i rovt land.

Inden jeg overgaar til ^{at} udtale
mig om de vedtagne resolutioner vil
jeg paa lov til at bemerke fölgende om
de indledningsforedrag som laa til
grund for mölets forhandlinger:

Det hadde vistnok oprindeligt av rent
meningen, at norske lapper eller med
lappernes forhold fortrökige nordmenn
skulde ha holdt samtlige indledningsfore-
drag. Der var ^{saaledes} ogsaa reddt anmodning
til mig om at indlede spörmaalet om
rentekesaker, de indenölske forhold,
en anmodning som jeg dog av mange
grünte fandt at buide arslaa.

Ogsaa for et par andre diskussions-
temas vedkommende fik komiteen

ikke de indledere som oprindeligt var
paatankt. Og resultatet blev derfor
at to spøsmåal - Lappeloven og
Skolespøsmålet - blev indledet af
Sveitser og organisationsspøsmålet
af en udførelsespolitiker
Laurel Thomassons foredrag om lappes-
peloven som Karnells om Skolespøsmå-
let og ikke mindst redaktør Tran-
mølls om organisation var dog strengt
særlige og hver paa sit omraade oplysende
og værdifulde.

Danuel Mortensens foredrag om
rentiesagen var en causermæssig
behandling af forskellige spøsmåal af
interesse for lapperne både vedrørende
deres forhold til de fastboende og ved-
rørende forholdet mellem de svenske og
norske lapper og gjaldt særlig sadvane-
rettens betydning for lapperne.

Mötets resolutioner er

- følgende
- a) Lovresolutionen, omfattende 6
forskjellige punkter, vedtaget (mot 2
Stemmer) af det hele möte men med
særlig sigte paa forholdene sændes fra
Finnmarken.
 - b) Finnmarkslapperens uttalelse om
ordning af et forhold paa Varanger -
halvøen besluttet af det hele möte.
 - c) Finnmarkslapperens uttalelse om
en visse lovregler til forhindring af
rentryeri, af mötet besluttet vedlagt
protokollen.
 - d) Tillægsresolutionen angaaende
lapperens undervisning, vedtaget efter
det ordinære mötes avslutning paa et
særligt möte den 11 februar 1917. 10.
og vedlagt lappemötets protokol.
I anledning af disse reso

betoner tillæder jeg mig at fremkomme med følgende bemærkninger.

Hovedresolutionen henstiller i punkt 6 "at lappeløgningen for de sønderfor Finnmarkens amt liggende landsdele snarest mulig undergives revision og at der derunder tas størst mulig hensyn til lappernes og reindrifens interesser således at det der kan bydes lapperne herlige baar som nomader i Norge for fremtiden."

Denne henstilling vil jeg paa det bedste anbefale efterkommet.

En revision av hele vor reindrifløgning er høilig påkrævet. Og det staar for mig som iaktet, at der skapas en ny stor om reindrif, gjældende for det hele land - ogsaa Finnmarken - og med

særbestemmelser for de forskjellige landsdele forsaavidt forholdene herunder derud.

Ved dette revisionsarbejde bør lapperne paa anledning til at medvirke. Og om der i sakens anledning nedsettes en kommission eller komité, bør lapper gives plads i denne.

Paa det vil sees at lappemølets protokol blev der under mødet valgt en komité av lapper der med overrets-sakfører Olsen fra Nordjøn som juridisk konsulent fik i opdrag at fremkomme med forslag til ændringer i lappeløgningen.

Ifølge avismeddelelser arbejdet ogsaa komiteen et saadant forslag under et ottedages møde i Nordjøn i slutten av mars og begyndelsen av april 1917, hvorefter forslaget blev sendt rundt til de forskjellige

Lappetrakter til udtalelse. Det med
dette endvidere, at komiteen skal træ
sammen paany i begyndelsen av 1918
til enstelig behandling av forslaget.

Holder dette skik ved departementet
formentlig om ikke længe bli gjort
bekendt med det. I år kender
jeg intet nærmere til det og vet ikke
hvor omfattende eller vidtgaende det
kan være.

I baakt om at den an-
befalte revision av reindrifforvaltningen
ikke lar vente for længe paa sig, og
i paante av resultatet av Lappernes
egen forkomstis arbude anbefaler jeg
hovedresolutionens 5. første punkt, til
til efterretning. For nærværende vil
jeg kun herberte følgende:
ad punkt 1: Laa generelt
som kravet er stillet er det for vidt-

gaende. Jeg ser gjerne at der ved salg
av statsjord til jernbane i gamle ren-
driftrakter las forbehold, ja sterke
forbehold m. h. t. adgangen til at la
erstatning av lapperne for skade ved
ren. Men interessene og værdierne
maa dog vees mot hverandre. Og
helt ~~at~~ at opføre lappernes pligt
til at erstatte skade ved ren paa
saadanne uendomme gaar dog ikke
an.

ad punkt 2: At der i disse
trakter bli givres noget ogsaa fra det
offentliges side for at skaffe lapperne
arronderte, erstatningsfrie omraader
i fjeldet, anser jeg for at være en
rigtig og god tanke. Med resolutio-
nen selv tænker jeg nærmest paa viden
av de sydlige lappetrakter. Men
inden lapperne selv giv en nærmere

paarvning av, hvor saadanne for-
jænninger er paatrævet, og enden der
foreligger nogen retledning av hvad
det vil være i høist enkelt tilfælde og
hvor meget der ved vil være bundet af
kan jeg kun i sin almindelighed ut-
tale en anbefaling av, at tasken mødes
med velvilje, maaske der resulterer i
et positivt forslag.

ad punkt 3. Jeg har
det indtryk at fredning av hede-
strækninger (forbud mod renduft
paa disse strækninger) indenfor
lappetaktene (renbude-dituktene)
kun har vært foretaget hvor meget stærke
grunde har talt derfor, og at ingen
væsentlig utempe dermed har været
foretaget for lapperne. Administrationen
maa ogsaa for fremtiden ha adgang
til at træffe saadanne fredningsbestem-

melser. Og med den nuværende lov-
givning vil praktisk for de pygler
jeg ikke for, at adgangen vil bli
hæmmet i utide.

ad punkt 4 Hvad angaar
lappernes og renduftens likestilling med
Landets øvrige borgere og bedrifter m.
h. l. lappelovens bestemmelser om de
faeltes hunder, henviser jeg til
min paalegningsberetning av d. d.
til Landbruksdepartementets renduft
og jakterkontor, hvor jeg foreslaar, at
der av 20 august 1915 nr. 9
om ansvar for skade paa bufa
med hund m. v. smæret søkes
ændret saaledes, at den ogsaa
gælder for lamren, som heiter paa
hørlig grund til tilladt til Hovrødt
der ved siden derav bruges særbestem-
melser i renduftlovgivningen til av -

løsning av § 19 i Lappeloven av
1883 forutsætter jeg tak under over-
rettes i forbindelse med den øvrige
revison av lappe og reindræftlovgiv-
ningen

Hvad angaar den under dette
punkt i resolutionen nævnte lille-
skilling m. h. t. skadetakster er jeg
ikke helt klar over, hvad der hermed
sigtes til. Men det gjælder vel reformer
i erstatnings og skadetakstreglerne.

Og jeg tænker, at der fra lappernes
egen lovkomite vil komme en rede-
gørelse og et positivt forslag i denne
henseende. De nuværende regler for
renskadetakster er som bekendt et av
lappernes vigtigste ankespunkter.

ad punkt 5. At de gjælden-
de bestemmelser om uærket og ukjendt
ren forandres derhen, at albyttet vil

såly at saadanne dyr tilfalder lap-
perne selv, har jeg som bekendt an-
befalet i min skrivelse av 21 decembe-
r 1916, men under 13/1 1917 blev det
af departementet avgjort, at der ikke
for tiden skulde søges vedtatt nogen
isolent lovændring for dette spørgsmaals
vedkommende, idet det efter de fra
lappesogderne indkomne oplysninger
syntes at ha liten praktisk betydning.
Saken blev derfor foröbig henlagt,
men den vil selvsagt komme med
ved revison av lappelovgivning

Hvad angaar Finnmarksappa-
nes uttalelse om den høsten 1916 sted-
fundne nedskyttning av - efter opgivelse
- 60 à 80 ren paa Torangerhalvöen
og forslaget, om at Staten skal

gde de fastboende medler til at ind-
begne sine høsaater, da der ikke
der findes "noget som heter høet eller
viddebrat." D. v. s. gurdematerialer,
henvier jeg for det første til den mel-
lem departementet og mig førte korre-
spondance om saken, somist min
uttalelse i skrudde av 3 december

1917. Efter gjældende lovgivning har
fjeldfinnerne i Finnmarken en faktisk
meget sterkt begrænset pligt til at gde
erstatning for skade paa slaabter og
paa slaabter stakket eller saadet høi

Og det vil i tilfælde nærmest bli de
fastboende selv, som bør søke bidrag til
indgyrdning av slaabter eller utstaa
ende høe, hvis de finder det paakrævet
og ikke magter det selv.

Og resolutionen er vel ogsaa ment
som en anvisning paa denne utvei

for de fastboende og ikke som krav paa
lapperne paa statsmidler til foranstalt-
ninger i deres specielle interesse

Hvis der som er mig anbefalet
rettes en advarsel til de i "Smelrossaken"
sigtede, vil gjentagelser av "medskyld-
ningen" forvaktentlig ikke saa let finde
sted.

Og til fremme av et bedre
forhold mellem lapperne og de fastboende
paa Varangerhalvøen vil det ogsaa
syne, om lapperne der paa en rent
anden maate end hittil varetar sin
bevaringspligt. At denne pligt ind-
skærpes overfor lapperne og at myndig-
heterne saarst mulig søker bestem-
melserne derom overholdt har jeg ogsaa
anbefalet i ovennævnte skrivelse av
3 december 1917.

Et vad angaar Finnmarkslappens
uttalelse om visse forregler til folkvandring

av rentyvere bemerker jeg, at
det hvilende utkast til lov om
rendrift i Finnmarken i § 50
post b. har i hovedsagen samme
bestemmelse. Mens lovutkastet læs
bestemmelsen gjælde for alle baade
for lapper og biumand, har resolutionens
forslag dog kun sigte paa biumandene
hvad der selvsagt er en urmelighed.
Rentyvere findes like meget blandt
fjil biumerne selv som blandt de
falkboende. Bestemmelsen kan
synes rigorös, men den maa ialfald
komme under alvorlig overveelse
saavel under den ydere behandling
av det hvilende utkast til lov om
rendrift i Finnmarken som under
revisjonen av vor lappelovgivning
i det helebat.

Angaaende alleges-resolutionen

om lappernes undervisning skal
jeg uttale mig i særskilt skrivelse
til det kongelige kirkedepartement.

J' erbö'dighet

(u) Kustian Nissen

Rigtig avskrift attester

Kustian Nissen.

